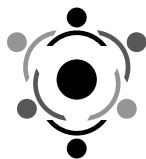

ROCZNIK STRATEGICZNY

2023/24

Faculty of Political Science
and International Studies
University of Warsaw

STRATEGIC YEARBOOK

2023/24

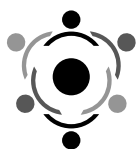
A REVIEW OF POLITICAL, ECONOMIC AND MILITARY DEVELOPMENTS
IN POLAND'S INTERNATIONAL ENVIRONMENT

vol. 29

The STRATEGIC YEARBOOK presents and analyzes main developments and tendencies in international relations of the passing year. Key political and security issues in the Euroatlantic area are reviewed from the Polish and Central European perspective.

SCHOLAR
Scientific Publishers
Warsaw 2024

Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

ROCZNIK STRATEGICZNY

2023/24

PRZEGLĄD SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ
I WOJSKOWEJ W ŚRODOWISKU MIĘDZYNARODOWYM POLSKI

tom 29

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR
Warszawa 2024

Ze względu na zmianę prawno-finansowych uwarunkowań wydawania publikacji naukowych *Rocznik Strategiczny* od 2019 roku wrócił do swojej pierwotnej formuły – czyli nie jest już czasopismem, lecz staje się na powrót wydawnictwem seryjnym

Recenzenci:

dr hab. prof. ucz. Łukasz Jureńczyk, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

RADA NAUKOWA:

Artur Gruszczyk, Marek Madej, Adam Daniel Rotfeld, Stanisław Sulowski,
Sebastian Wojciechowski, Jakub Zajączkowski

Redaktor naczelny: Roman Kuźniar

Zastępca redaktora naczelnego, sekretarz redakcji: Patrycja Grzebyk

Redaktorzy tematyczni:

- aspekty geopolityczne – Roman Kuźniar
- bezpieczeństwo – Marek Madej
- prawo międzynarodowe – Patrycja Grzebyk

Redaktor językowy – Maria Kaniewska

Redaktor statystyczny – Karina Jędrzejowska

Redaktor angielskojęzyczny – Karolina Dębska

© Copyright by Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych,
Uniwersytet Warszawski, 2024

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o., Warszawa 2024

Publikacja dofinansowana przez Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-68091-02-1

doi 10.7366/9788368091021

Redaktor prowadzący: *Anna Raciborska*

Opracowanie redakcyjne: *Anna Kaniewska*

Projekt okładki: *Krzysztof Szczepanik*

Wersją pierwotną *Rocznika Strategicznego* jest wersja papierowa

Rocznik Strategiczny wydawany jest od 1995 r.

TOM DWUDZIESTY DZIEWIĄTY

Spis treści

WPROWADZENIE	11
--------------------	----

OBSERWATORIUM BEZPIECZEŃSTWA

PRZEGLĄD SYTUACJI MIĘDZYNARODOWEJ:	
ASPEKTY GLOBALNE I REGIONALNE (Roman Kuźniar)	25
Dwie wojny lokalne o globalnych implikacjach (25); USA – syzyfowe zmagania na wielu frontach (34); Wobec zagrożeń Europa mężnie powoli (38); Globalne Południe wybiera wolnoamerykanę (42); Summary (47)	
NATO W 2023 ROKU: NA POCZĄTKU NADZIEJE, NA KOŃCU FRUSTRACJA (Marek Madej)	48
Kontekst strategiczny – były podstawy do optymizmu (niestety, chwilowe) (48); Przed szczytem w Wilnie – rośnie wszystko: liczba członków, siła odstraszenia, ale też trudności w Ukrainie (49); Spotkanie w Wilnie – całkiem udany <i>follow-up summit</i> (54); Po Wilnie – gasnące nadzieje na przełom, a nawet sukces w Ukrainie (58); Summary (64)	
WSPÓLNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY UE W 2023 R.: WSPARCIE DLA UKRAINY SZANSĄ (NIEPEWNA) NA SKOK INTEGRACYJNY (W PRZEMYSŁE) (Marcin Terlikowski, Marek Madej)	66
Kontekst strategiczny (66); Rozwój zdolności wojskowych i polityki przemysłowo-obronnej: ku integracji w zakupach broni i przemysłu (68); Działalność operacyjna – „ofensywa” na Wschodzie, „odwrot” w Afryce (73); Summary (85)	
KOLEJNE POŻARY DO ZADEBATOWANIA: DZIAŁALNOŚĆ ONZ W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA W 2023 ROKU (Patrycja Grzebyk)	87
Gaza – kronika zapowiedzianej katastrofy (90); Wąskie granice konsensusu (94); Coraz mniej doceniane operacje pokojowe (96); Summary (101)	
ZBROJENIA I KONTROLA ZBROJEŃ W 2023 ROKU: POWRÓT DO NUKLEARNEGO STANU NATURY (Piotr Śledź)	103
„Zawieszenie” traktatu Nowy START w świetle rozbudowy arsenałów nuklearnych (104); Rosja kontynuuje rozmontowywanie narzędzi kontroli zbrojeń i rozbrojenia – traktaty CFE i CTBT (110); Programy nuklearne Iranu i Korei Północnej – umiędzynarodowienie problemu w świetle impasu (111); Summary (118)	
KONFLIKTY ZBROJNE W 2023 ROKU: INTENSYWNOŚĆ, DYNAMIKA I REGIONALNE ZNACZENIE (Kamila Pronińska, Bolesław Balcerowicz, Wiesław Lizak, Leon Pińczak)	120
Ukraina 2023 – ku wojnie na wyczerpanie (121); Wojna Izraela z Hamasem (127); Jemen – od negocjacji pokojowych do kryzysu na Morzu Czerwonym (131); Sudan – wojna generałów i dramat ludności cywilnej (136); Mjanma – wojna domowa, której końca nie widać (140); Górski Karabach: umarł Stepanakert, niech żyje Chankendi (143); Summary (146)	

DYNAMIKA GLOBALNEGO I EUROPEJSKIEGO BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO W WARUNKACH SANKCJI I KRYZYSU KLIMATYCZNEGO (Kamila Pronińska)	148
Globalny rynek naftowy – kryzys zażegnany? (148); Transformacja energetyczna UE jako odpowiedź na wyzwania geopolityczne i kryzys energetyczny? (156); COP28 i Karta dekarbonizacji rynków ropy i gazu (161); Summary (164)	

ŚWIAT W ROCZNIKU

GOSPODARKA ŚWIATOWA 2023–2024: MIĘDZY GEOEKONOMICZNĄ FRAGMENTACJĄ A REGLOBALIZACJĄ? (Karina Jędrzejowska, Anna Wróbel)	169
Gospodarka światowa w 2023 roku – inflacja, zadłużenie i rozwój sztucznej inteligencji (172); Handel światowy w 2023 roku (176); Wyzwania dla systemu zarządzania handlem światowym (180); Międzynarodowe rynki finansowe i rezerwy walutowe w 2023 roku (186); Reforma międzynarodowych instytucji finansowych (188); Problemy Agendy 2030 na półmetku realizacji (190); Summary (193)	
UNIA EUROPEJSKA: MAŁE ZWYCIĘSTWA W NIEPEWNYCH CZASACH (Paweł J. Borkowski)	194
Komisja prawie na mecie (194); Europa geopolityczna (202); Rozszerzenie – owoc znów niezakazany (204); Święto demokracji jako problem i szansa (211); Summary (215)	
STANY ZJEDNOCZONE 2023: PODZIELONA AMERYKA W CORAZ BARDZIEJ PODZIELONYM ŚWIECIE (Aleksandra Jarczevska)	216
Sytuacja wewnętrzna – bez nadziei na pojednanie (217); Polityka zagraniczna – nowe konflikty i nowe podziały (223); Summary (233)	
ROSJA: ODZYSKIWANIE PEWNOŚCI SIEBIE (Marek Menkiszak)	235
Polityka wewnętrzna: krucha stabilność (235); Gospodarka: blaski i cienie gospodarki wojennej (242); Polityka zagraniczna: wojna z Zachodem i stawka na Globalne Południe (246); Białoruś: pod kontrolą Rosji (255); Summary (259)	
WYZWANIA DLA CHIŃSKIEJ DYPLOMACJI W 2023 ROKU: UKRAINA, BLISKI WSCHÓD I AZJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA (Dominik Mierzejewski, Przemysław Ciborek, Mateusz Chatys)	261
Stosunki chińsko-amerykańskie: bez przełomu, ale z odwilżą (261); Działania ChRL na forum ONZ (267); Stanowisko ChRL w Radzie Bezpieczeństwa ONZ wobec konfliktów międzynarodowych (270); Zwrot w polityce zagranicznej Filipin wobec mocarstw (275); Summary (283)	
ILE ZOSTAŁO Z ZEITENWENDE? NIEMIECKA POLITYKA W DRUGIM ROKU WOJNY (Sebastian Płóciennik)	284
Uwarunkowania (285); Energia: udana transformacja na rynku gazu (287); Niemcy się zbroją – powoli (289); Wspieranie Ukrainy (291); Globalizacja: jednak <i>de-risking</i> (293); Summary (299)	
BLISKI WSCHÓD I AFRYKA: WYZWANIA I ZAGROŻENIA DLA STABILNOŚCI I POKOJU NA OBRZEŻACH EUROPY (Wiesław Lizak)	300
Bliski Wschód – wojna Izraela z Hamasem z perspektywą na regionalny kryzys (300); Rosja, Zachód i Afryka – czyli o tym, dlaczego niektóre lwy lubią niedźwiedzie (312); Summary (322)	
PO PIERWSZE, BEZPIECZEŃSTWO: POLITYKA ZAGRANICZNA POLSKI W DRUGIM ROKU AGRESJI ROSJI NA UKRAINĘ (Agnieszka Bieńczyk-Missala) . . .	324
Przeciwko zmianom w Unii Europejskiej (325); Kontynuacja w polityce bezpieczeństwa (328); Polacy i Ukraińcy „w piaskownicy” (332); Rosja i Białoruś razem przeciwko Polsce (334); Summary (337)	

PANORAMA ROCZNIKA

FOTOGRAFIA WOJNY ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ: DRUGI WOJENNY ROK – ZDERZENIE Z REALIAMI (Leon Pińczak)	341
Fotografia pola bitwy (342); Implikacje. Wymiar wojskowy (345); Implikacje. Wymiar wewnętrzny (347); Implikacje. Wymiar zagraniczny (350); Implikacje. Wymiar gospodarczy (351); Implikacje. Wymiar humanitarny (352); Implikacje. Wymiar socjokulturowy (353); Trzeci rok wojny. Perspektywa (354); Summary (355)	
THE GLOBAL SOUTH AND THE RUSSO-UKRAINIAN WAR: A STRATEGIC ASSESSMENT (Ridvan Bariiev)	356
The global determinants of the position on Ukraine in the Global South (356); The peace initiatives of the Global South (359); The Ukrainian global initiatives and the Global South (362); Ukraine is the forefront of the struggle for the global freedom (364); Thinking of Ukraine as part of the global ‘front’ (367); From the peace formula to the Global Peace Summit (369); Multilateral meetings of political and national security advisers on Ukraine (373); Summary (375)	
KALENDARIUM WYDARZEŃ 2023 (Piotr Śledź)	377
ANEKS: PAŃSTWA ŚWIATA – WYBRANE DANE I WSKAŹNIKI (Karina Jędrzejowska)	406
SKOROWIDZ	419
NOTY O AUTORKACH I AUTORACH	425

Table of contents

INTRODUCTION	11
OBSERVATORY OF SECURITY	
AN OVERVIEW OF THE INTERNATIONAL SITUATION: GLOBAL AND REGIONAL ASPECTS (Roman Kuźniar)	25
Two local wars with global implications (25); USA's Sisyphean struggle on many fronts (34); Faced with threats, Europe slowly finds its strength (38); The Global South chooses a free-for-all (42); Summary (47)	
NATO IN 2023: HOPEFUL BEGINNINGS AND FRUSTRATING CONCLUSIONS (Marek Madej)	48
Strategic context – There were grounds for hope (unfortunately fleeting) (48); Before the Vilnius Summit, everything was growing: The number of members, deterrence force, but also difficulties in Ukraine (49); The meeting in Vilnius – A relatively successful follow-up summit (54); After the Vilnius Summit – Dashed hopes for a victory or even a breakthrough in Ukraine (58); Summary (64)	
EU'S COMMON SECURITY AND DEFENCE POLICY IN 2023: SUPPORT FOR UKRAINE MAY BE A CHANCE FOR AN INTEGRATIONAL LEAP (IN INDUSTRIAL PRODUCTION) (Marcin Terlikowski, Marek Madej)	66
Strategic context (66); Developing military capabilities and defence industry policy: Towards joint arms buying and integration of the industry (68); Operational activity – An “offensive” in the East, a “retreat” in Africa (73); Summary (85)	
SOME MORE FIRES TO DEBATE TO DEATH: THE ACTIVITIES OF THE UN IN THE AREA OF SECURITY IN 2023 (Patrycja Grzebyk)	87
Gaza – A Chronicle of a Catastrophe Foretold (90); Narrow limits of consensus (94); Increasingly unappreciated peace-keeping operations (96); Summary (101)	
ARMAMENTS AND ARMS CONTROL IN 2023: RETURN TO A NUCLEAR STATE OF NATURE (Piotr Śledź)	103
“Suspension” of the New START Treaty in light of nuclear arsenals expansion (104); Russia continues to disassemble the arms control and disarmament tools – The CFE and CTBT treaties (110); Iranian and North Korean nuclear programmes – Internationalization of the problem in light of the impasse (111); Summary (118)	
ARMED CONFLICTS IN 2023: INTENSITY, DYNAMICS, AND REGIONAL IMPACT (Kamila Pronińska, Bolesław Balcerowicz, Wiesław Lizak, Leon Pińczak)	120
Ukraine: Towards a war of attrition (121); Israel's war with Hamas (127); Yemen – From peace negotiations to the Red Sea crisis (131); Sudan – The war of the generals and the tragedy of the civilians (136); Myanmar – A civil war without end (140); Nagorno-Karabakh: Stepanakert is dead, long live Khankendi (143); Summary (146)	
DYNAMICS OF GLOBAL AND EUROPEAN ENERGY SECURITY IN THE FACE OF SANCTIONS AND CLIMATE CRISIS (Kamila Pronińska)	148
Global oil market – Is the crisis over? (148); EU's energy transformation as an answer to geopolitical challenges and to the energy crisis? (156); COP28 and the Oil and Gas Decarbonization Charter (161); Summary (164)	

THE WORLD IN THE YEARBOOK

WORLD ECONOMY 2023–2024: BETWEEN GEOECONOMIC FRAGMENTATION AND RE-GLOBALIZATION? (Karina Jędrzejowska, Anna Wróbel)	169
World economy in 2023 – Inflation, debt, and development of artificial intelligence (172); World trade in 2023 (176); Challenges for the global trade governance system (180); International financial markets and foreign exchange reserves in 2023 (186); Reform of international financial institutions (188); Agenda 2030 at the halfway point (190); Summary (193)	
EUROPEAN UNION: SMALL SUCCESSES IN UNCERTAIN TIMES (Paweł J. Borkowski)	194
The European Commission almost at the finishing line (194); Geopolitical Europe (202); Enlargement – A fruit no longer forbidden (204); Celebrating democracy as a problem and as an opportunity (211); Summary (215)	
UNITED STATES IN 2023: DIVIDED AMERICA IN AN INCREASINGLY DIVIDED WORLD (Aleksandra Jarczevska)	216
Internal situation with no chance for reconciliation (217); Foreign affairs – New conflicts and new divides (223); Summary (233)	
RUSSIA: REGAINING CONFIDENCE (Marek Menkiszak)	235
Internal affairs: Fragile stability (235); Economy: The misery and the splendour of wartime economy (242); Foreign affairs: Going to war with the West and betting on the Global South (246); Belarus: Under Russian control (255); Summary (259)	
CHALLENGES FOR THE CHINESE DIPLOMACY IN 2023: UKRAINE, MIDDLE EAST, AND SOUTH-EAST ASIA (Dominik Mierzejewski, Przemysław Ciborek, Mateusz Chatys)	261
Sino-American relations: Not a breakthrough but a thaw (261); PRC in the UN (267); PRC's stance on international conflicts in the UN Security Council (270); A turn in the Philippines' foreign policy towards superpowers (275); Summary (283)	
WHERE DID THE ZEITENWENDE GO? THE GERMAN POLICY IN THE SECOND YEAR OF THE WAR (Sebastian Płóciennik)	284
The situation (285); Energy: A successful transformation on the gas market (287); Germany arms itself slowly (289); Support for Ukraine (291); Globalization: De-risking after all (293); Summary (299)	
MIDDLE EAST AND AFRICA: CHALLENGES AND THREATS TO STABILITY AND PEACE AT EUROPE'S BORDERS (Wiesław Lizak)	300
Middle East – Israel's war with Hamas with an option for a regional crisis (300); Russia, the West, and Africa – or, Why some lions like bears (312); Summary (322)	
SECURITY FIRST: POLAND'S FOREIGN AFFAIRS IN THE SECOND YEAR OF RUSSIA'S AGGRESSION IN UKRAINE (Agnieszka Bieńczyk-Missala)	324
Against changes in the European Union (325); Continuation in security policy (328); Poles and Ukrainians "in a sandbox" (332); Russia and Belarus – Together against Poland (334); Summary (337)	

THE YEARBOOK PANORAMA

A PICTURE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: THE SECOND WAR-TIME YEAR – A CLASH WITH REALITY (Leon Pińczak)	341
A picture of the battlefield (342); Implications. The military dimension (345); Implications. The internal dimension (347); Implications. The foreign dimension (350); Implications. The economic dimension (351); Implications. The humanitarian	

dimension (352); Implications. The sociocultural dimension (353); The third year of the war. Perspectives (354); Summary (355)

THE GLOBAL SOUTH AND THE RUSSO-UKRAINIAN WAR: A STRATEGIC ASSESSMENT (Ridvan Bariiev)	356
The global determinants of the position on Ukraine in the Global South (356); The peace initiatives of the Global South (359); The Ukrainian global initiatives and the Global South (362); Ukraine is the forefront of the struggle for the global freedom (364); Thinking of Ukraine as part of the global 'front' (367); From the peace formula to the Global Peace Summit (369); Multilateral meetings of political and national security advisers on Ukraine (373); Summary (375)	
CHRONOLOGY OF EVENTS 2023 (Piotr Śledź)	377
APPENDIX: STATES OF THE WORLD – SELECTED DATA AND INDICES (Karina Jędrzejowska)	406
INDEX	419
NOTES ON THE AUTHORS	425